

Nr 49.

Ankom till riksdagens kansli den 29 mars 1935 kl. 4 e. m.

Utlåtande angående vissa i statsverkspropositionen under utgifter för kapitalökning i vad angår jordbruksärenden gjorda framställningar jämte i hithörande ämnen väckta motioner.

(1:a avd.)

Till jordbruksutskottet hava hänvisats de i statsverkspropositionen under avdelning utgifter för kapitalökning gjorda framställningar, som röra jordbruksärenden.

Utskottet, som i sitt utlåtande nr 12 yttrat sig över de under punkterna 11 och 12 gjorda framställningarna i fråga om arrendecgnahemsfonden och arrendelånefonden, får härigenom avgiva utlåtande med anledning av följande i samma avdelning av statsverkspropositionen framställda förslag.

Beträffande utredningen i dessa ärenden får utskottet hänvisa till motsvarande punkter i statsrådsprotokollet.

Vidkommande övriga till utskottet hänvisade framställningar rörande utgifter för kapitalökning kommer utskottet att avgiva särskilda utlåtanden.

Statens allmänna fastighetsfond.

1:o) **Byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan.** Under punkten 1 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av 44,000 kronor.

Med Kungl. Maj:ts förslag avses anslagsanvisning för tillbyggnad av högskolans kirurgiska hundklinik, så att denna komme att innehålla en behandlings- och operationssal för polikliniken, en operationssal samt ett röntgenrum. I motiveringen till förslaget framhålles, förutom behovet av ökat lokalutrymme, att berörda klinik, sedan verksamheten med de smärre djurens kirurgi överförts från medicinska till kirurgiska kliniken, lämnade ett icke oväsentligt överskott såsom inkomst av rörelsen därstädes, varför det torde kunna beräknas, att kostnaderna för den ifrågasatta utvidgningen i viss mån komme att förränta sig.

Anslagsbeloppet avses skola anvisas såsom kapitalökning till statens allmänna fastighetsfond.

Utskottet. Under erinran, att riksdagen på hemställan av statsutskottet i dess utlåtande nr 51 beslutat om inrättande från och med den 1 juli 1935 av statens allmänna fastighetsfond, får utskottet, som biträder Kungl. Maj:ts förevarande framställning, hemställa,

att riksdagen må till byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 44,000 kronor.

Beträffande sättet för medlens anskaffande torde statsutskottet framdeles under riksdagen avgiva förslag.

Statens utlåningsfonder.

2:o) **Lånefonden för inköp av ädla avelsston.** Bestämmelser angående villkoren för lån ur fonden äro meddelade i kungörelsen den 4 juli 1913 (nr 226) med däri genom kungörelserna nr 366/1917 och 116/1920 gjorda ändringar. Högsta årliga utlåningsbeloppet från fonden är för närvarande bestämt till 200,000 kronor.

Kungl. Maj:ts under punkten 2 gjorda framställning innebär anvisande såsom kapitalökning till fonden för budgetåret 1935/1936 av ett reservationsanslag av 50,000 kronor för tillgodoseende under 1936 av, liksom under innevarande år, ett utlåningsbelopp av 130,000 kronor.

Mot framställningen har utskottet intet att erinra och hemställer fördenskull,

att riksdagen må såsom kapitalökning för lånefonden för inköp av ädla avelsston för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 50,000 kronor.

Beträffande sättet för anskaffande av dessa medel torde statsutskottet framdeles under riksdagen avgiva förslag.

3:o) **Lånefonden för inköp av avelshingstar av ardenerras.** Gällande bestämmelser för lån från fonden återfinnas i kungörelsen den 12 juni 1931 (nr 217).

Utlåningsbeloppen från fonden ävensom storleken av de anslag, vilka för samma budgetår anvisats för kapitalökning å fonden, framgå av följande sammanställning:

Budgetår	Högsta med- givna utlå- ningsbelopp Kronor	För kapital- bildning an- visat anslag Kronor
1931/1932.....	200,000	200,000
1932/1933.....	190,000	150,000
1933/1934.....	160,000	100,000
1934/1935.....	160,000	85,000.

Kungl. Maj:ts framställning under punkten 3 innefattar förslag att för tillgodoseende i något vidgad omfattning av kraven å lån från fonden högsta medgivna utlåningsbeloppet måtte höjas till 175,000 kronor. För möjliggörande av utlåning till angivna belopp hemställer Kungl. Maj:t därjämte om anvisning såsom kapitalökning till fonden av ett reservationsanslag av 65,000 kronor.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

1) medgiva, att Kungl. Maj:t må under budgetåret 1935/1936 från lånefonden för inköp av avelshingstar av ardenerrras bevilja lån intill ett belopp av 175,000 kronor;

2) såsom kapitalökning för lånefonden för inköp av avelshingstar av ardenerrras för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 65,000 kronor.

Beträffande sättet för anskaffande av de till kapitalökning avsedda medlen torde statsutskottet framdeles under riksdagen avgiva förslag.

4:o) **Statens fjäderfållånefond.** Under punkt 4 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom kapitalökning för statens fjäderfållånefond anvisa för budgetåret 1935/1936 ett reservationsanslag av 150,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen I: 206 av herr *Johansson, Johan, m. fl.* och II: 369 av herr *Wallén m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta att å lån ur statens fjäderfållånefond skall erläggas en årlig ränta med högst 3.5 procent.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för motionerna, hänvisas till motionen I: 195.

Av utskottet hava i vederbörlig ordning införskaffats yttranden från statskontoret och fullmäktige i riksgäldskontoret över följande motioner om sänkning till högst 3.5 procent av räntan å lån ur statens fjäderfållånefond och andra statens utlåningsfonder, nämligen I: 195—198, 200—211, 214—216 och 218 samt II: 356, 357, 359—361, 364—375 och 377—379. Redogörelse för yttrandenas innehåll lämnas här nedan.

Gällande allmänna villkor och bestämmelser för lån från statens fjäderfälånefond äro meddelade i kungörelsen den 17 juni 1932 (nr 235). Enligt kungörelsen kan ekonomisk förening, som har till ändamål att främja avsättning av ägg eller att idka gödning och slakt av fjäderfä, under vissa villkor erhålla lån från fonden för a) anläggande, inrättande eller inköp av äggpackerier eller av för lagring eller konservering av ägg avsedda lokaler med tillhörande inredning och utrustning, b) anläggande, inrättande eller inköp av anstalter, likaledes med tillhörande inredning och utrustning, för gödning och slakt av fjäderfä, c) ombyggnad av packerier, lokaler eller anstalter av omförmålt slag eller d) vidtagande i dylika packerier, lokaler eller anstalter av tekniska förbättringar med avseende å inredning eller utrustning. Å lyftat lånebelopp erlägges ränta efter fyra och en halv procent om året från lyftningsdagen. Lån amorteras från och med tredje året efter det kalenderår, under vilket lånet till någon del första gången lyftats, med lika belopp årligen under den tid, lantbruksstyrelsen för varje särskilt fall bestämmer, under iakttagande att amorteringstiden sättes beträffande lån för anläggande, inrättande, inköp eller ombyggnad av gödnings- och slaktanstalt eller för vidtagande av tekniska förbättringar i dylik anstalt eller i äggpackeri eller lagrings- eller konserveringslokal till högst 10 år och beträffande annat lån till minst 10, högst 20 år.

Kungl. Maj:ts framställning innefattar hemställan om anvisning såsom kapitalökning till fonden för budgetåret 1935/1936 av ett reservationsanslag av 150,000 kronor, vilken anvisning erfordras med hänsyn till att en eventuell behållning å hittills för fonden anvisat reservationsanslag torde på grund av föreskrifterna i kungörelsen den 14 juni 1928 (nr 209) med vissa bestämmelser angående äldre reservationsanslag komma att vid utgången av innevarande budgetår omföras till inkomsttitel för i anspråk tagna reservationer.

Motionerna åsyfta en sänkning av nu gällande ränta för lån ur fonden från 4.5 till 3.5 procent.

I detta sammanhang må erinras, att 1934 års riksdag (R. skr. nr 209 och 266) beträffande lån, som beviljats eller kunde komma att beviljas från statens bostadslånefond, vattenkraftslånefonden, luftfartslånefonden, hantverkslånefonden, rederilånefonden, industrilånefonden, kraftledningslånefonden, hemslöjdslånefonden, kolonisternas kreaturs- och redskapslånefond eller statens kalkbrukslånefond, medgivit, att den årliga räntan finge — beträffande lån ur statens bostadslånefond i den mån den årliga räntan ej redan utginge efter lägre procentsats — från och med den 1 juli 1934 tillsvidare utgå efter 4½ procent. Riksdagens ifrågasvarande beslut var förestavat framförallt av hänsyn till att medelräntefoten å statens upplånade kapital — med undantag av det i statens järnvägar investerade — enligt inhämtad upplysning för budgetåret 1933/1934 preliminärt beräknades uppgå till ej fullt 4.4 procent.

Vidare må erinras, att lantbruksstyrelsen i skrivelse den 29 september 1934 framställt förslag om sänkning — eventuellt tillfälligt — från 4½ till 4 procent av räntan för lån från statens fjäderfälånefond, statens mejerilånefond, spannmålslagerhusfonden, statens slakterilånefond och statens kalkbrukslånefond ävensom spannmålskreditfonden.

Till motivering av sitt förslag har lantbruksstyrelsen framhållit, att det allmänna ränteläget sedan tiden för fjolårets riksdagsbeslut angående räntenedsättning för vissa statliga utlåningsfonder undergått ytterligare sänkning samt att intet för närvarande syntes tyda på att en omsvängning härutinnan vore att emotse åtminstone inom den närmaste tiden. Med hänsyn härtill och då dessutom räntesatserna för statens egen upplåning, genom vilken bland annat lånefondernas behov av medel täcktes, under den senaste tiden avsevärt nedgått, har lantbruksstyrelsen ansett skäligen anledning föreligga till att frågan om ytterligare nedsättning av räntesatserna för lån ur de statliga fonderna upptoges till omprövning.

Över lantbruksstyrelsens förslag hava infordrade utlåtanden avgivits den 5 november 1934 av statskontoret, den 8 november 1934 av fullmäktige i riksbanken och den 9 januari 1935 av fullmäktige i riksgäldskontoret.

Statskontoret har till en början erinrat, att ämbetsverket redan i ett den 9 november 1933 avgivet utlåtande rörande frågan om utlåningsräntan för vissa statliga lånefonder förklarar sig icke kunna tillstyrka en ifrågasatt sänkning till 4 procent, enär en dylik sänkning, därest man ville fasthålla vid vedertagna principer ifråga om kapitalinvestering i fonderna, skulle föranleda ett utbyte i ej oväsentlig omfattning av låne- medel mot skattemedel, en åtgärd, som emellertid under rådande ekonomiska förhållanden icke syntes kunna ifrågakomma. Vidare har statskontoret anfört i huvudsak följande.

Enligt vad statskontoret inhämtat hade medelräntan å av staten upplånat kapital — med undantag av det i statens järnvägar nedlagda — för budgetåret 1933/1934 av riksgäldskontoret beräknats till 4.42 procent. Till följd av konverteringar av äldre statslån torde denna medelränta under innevarande budgetår komma att nedgå med en eller annan tiondels procent. Någon förändring av större betydelse ifråga om genomsnittsräntan för statens upplåning hade således icke ägt rum, sedan frågan om räntesänkning å lån från statens utlåningsfonder utgjorde föremål för prövning av 1934 års riksdag. Under sådana förhållanden funne sig statskontoret icke kunna biträda lantbruksstyrelsens förslag om nedsättning från 4½ till 4 procent av räntan å lån från under statskontorets förvaltning stående statens mejerilånefond, spannmålslagerhusfonden, statens fjäderfälånefond, statens slakterilånefond och statens kalkbrukslånefond.

Ämbetsverket ville för övrigt såsom sin mening uttala, att skäl icke syntes föreligga att under löpande lånetid göra räntan å lån från statens utlåningsfonder — vilka lån vore jämförelsevis långfristiga — alltför beroende av växlingarna i ränteläget å allmänna lånemarknaden.

Under erinran att av de i lantbruksstyrelsens skrivelse angivna fonderna endast spannmålskreditfonden stode under riksbankens förvaltning

hava fullmäktige i riksbanken, som ifrågasatt, huruvida icke statens upplåning för den kortfristiga kreditgivningens behov skulle kunna erhålla kortfristig karaktär, beträffande spannmålskreditfonden anført bland annat följande.

Därest statsmakterna ville avvika från den av riksdagen senast 1934 tillämpade principen, att utlåningsräntan skulle vara lika med medelkostnaden för statens upplåning hade fullmäktige för sin del intet att erinra mot att räntan fastställdes till den av lantbruksstyrelsen föreslagna räntesatsen av 4 procent. Det vore för övrigt sannolikt, att berörda medelkostnad vid 1934 års utgång torde komma att understiga 4¹/₂ procent. Förutsättningar för räntesänkningen till 4 procent måste dock vara att någon åtstramning icke inträdde å penningmarknaden samt att den risk, som vore förenad med långivning från spannmålskreditfonden, icke komme att ökas.

Fullmäktige i riksgäldskontoret hava i sitt utlåtande förklarat sig vidhålla den ståndpunkt, som av fullmäktige i förevarande avseende tidigare intagits, nämligen att räntan vid utlåning från statens lånefonder borde så nära som möjligt ansluta sig till den effektiva medelräntefoten för statens upplåning. Efter att hava erinrat om att den effektiva medelupplåningsräntan å samtliga utestående lånemedel med undantag av de i statens järnvägar nedlagda för budgetåret 1933/1934 utgjorde 4.2 procent och att nedgången i denna räntefot för innevarande budgetår ej kunde beräknas till mer än omkring en tiondels procent hava fullmäktige andragit i huvudsak följande.

Ehuru den av fullmäktige omfattade principen för beräkning av räntefoten å lån från utlåningsfonderna, vilken princip ur synpunkten av riksgäldskontorets räntebetalning å statsskulden vore den enda hållbara, under tider med fallande räntefot kunde synas mindre förmånlig för låntagarna, måste den dock enligt fullmäktiges mening i längden även för låntagarna anses vara den mest ändamålsenliga, då genom densamma er nåddes en utjämning med undvikande av en alltför stor spänning mellan de olika räntesatserna.

I likhet med bankofullmäktige ansåge riksgäldsfullmäktige det böra övervägas, huruvida icke kortfristig upplåning borde tillgripas för anskaffande av medel, som riksgäldskontoret kunde hava att tillhandahålla allenast på kort tid.

Med den ståndpunkt fullmäktige intoge till frågan om förutsättningarna för en räntesänkning å lån från statens lånefonder, funne fullmäktige någon sänkning av nu gällande räntor å lån från statens mejerilånefond, spannmålslagerhusfonden, statens fjäderfållånefond, statens slakterilånefond, statens kalkbrukslånefond och spannmålskreditfonden för närvarande icke böra ifrågakomma.

Vid ärendets anmälande i statsrådet den 1 februari 1935 har chefen för jordbruksdepartementet anført följande:

Den vid 1934 års riksdag beslutade sänkningen av räntan å lån från vissa statens utlåningsfonder ned till 4.5 procent hade motiverats därmed, att räntefoten å statens upplånade kapital preliminärt beräknades för

budgetåret 1933/1934 uppgå till ej fullt 4.4 procent. Någon anledning att i princip avvika från den ståndpunkt rörande sambandet mellan räntan å statens utlånade och upplånade kapital, som berörda beslut innebure, syntes ej föreligga. På sätt framginge av utredningen i förevarande ärende komme medelräntan för statens upplåning under nämnda budgetår att utgöra 4.42 procent, eller ett något högre procenttal, än det av riksdagen beräknade. Enligt riksgäldsfullmäktiges utlåtande i ärendet kunde motsvarande räntefot för budgetåret 1934/1935 antagas bliva allenast obetydligt lägre än den nyss nämnda. Vid angivna förhållanden anslöte departementschefen sig till den i yttrandena över lantbruksstyrelsens förslag hävdade uppfattningen, att någon räntesänkning beträffande lån från ifrågavarande utlåningsfonder under 4.5 procent icke för närvarande syntes böra ske.

Statskontoret har i sitt yttrande över de inledningsvis angivna motionerna avstyrkt bifall till desamma under hänvisning till sitt här ovan berörda utlåtande över lantbruksstyrelsens framställning.

Jämväl *fullmäktige i riksgäldskontoret* hava i sitt yttrande över motionerna hänvisat till sitt ovan omförmälda utlåtande över lantbruksstyrelsens framställning. Fullmäktige hava i detta sammanhang framhållit, att det förhållandet, att statens effektiva medelupplåningsränta trots nuvarande låga ränteläge sjönke så långsamt, berodde på att de relativt högprocentiga lån, som riksgäldskontoret upptagit under åren 1927—1933, ej kunde konverteras till en lägre räntesats förrän tio år förflutit från respektive låns utgivningsdag, sålunda tidigast år 1937. För att uppehålla det förräntningskrav å 4.5 procent, som vid utgången av budgetåret 1933/1934 i det närmaste motsvarade medelräntan (4.42 procent) å i statens utlåningsfonder placerade lånemedel, skulle vid bifall till motionerna I: 195—218 och II: 356—379 — avseende utom de fonder, som innefattas i de av utskottet till fullmäktige remitterade motionerna, vattenkraftslånefonden, hantverkarslånefonden, lånefonden för ackordslån och förlagslån åt hantverkare samt arrendeegnahemslånefonden — enligt fullmäktiges uppgift bliva nödvändigt dels att vid nya kapitalinvesteringar i fonderna anvisa en större del därav än för närvarande av skattemedel, dels ock att med skattemedel ersätta en del av det hittills i fonderna investerade lånemedelskapitalet. För att åskådliggöra detta hava fullmäktige låtit utarbета följande tabell:

Tabell, utvisande det lånemedelskapital, som skulle behöva ersättas av skattemedel, o räntefoten för utlåning från nedannämnda fonder sänkes till 3.5 %.

Utlåningsfond	Lånemedels- kapital 30/6 1934	Ränta å 4 1/2 %	Investerat kapital 30/6 1934	Ränta å 3 1/2 %	För- räntnings- underskott	Lånemedel kapital at ersättas a skattemedel
Statens mejerilånefond...	3,000,000	135,000	3,400,000	119,000	16,000	355,555
Egnahemslånefonden.....	191,456,342	8,615,535	221,816,342	7,763,571	851,963	18,932,520
Vattenkraftslånefonden...	9,417,922	423,806	9,417,922	329,627	94,179	2,092,871
Jordförmedlingslånefon- den	1,250,899	56,290	1,397,059	48,897	7,393	164,297
Kraftledningslånefonden..	13,377,005	601,965	13,377,005	468,195	133,770	2,972,667
Gödselvårdslånefonden ...	1,080,000	48,600	1,350,000	47,250	1,350	30,000
Hemslöjdslånefonden ...	110,546	4,974	110,546	3,869	1,105	24,565
Väster- och Norrbottens nybygges- och bostads- förb. lånefond.....	115,000	5,175	125,000	4,375	800	17,777
Kolonisternas kreaturs- och redskapslånefond..	49,034	2,206	49,034	1,716	490	10,896
Spannmålslagerhusfon- den	1,137,000	51,165	1,407,000	49,245	1,920	42,666
Lånefonden för inköp av gasgeneratorer för mo- tor drift.....	200,000	9,000	200,000	7,000	2,000	44,444
Hantverkarslånefonden.....	350,000	15,750	350,000	12,250	3,500	77,777
Lånefonden för ackords- lån och förlagslån åt hantverkare.....	1,000,000	45,000	1,000,000	35,000	10,000	222,222
	222,543,748	10,014,468	253,999,908	8,889,996	1,124,471	24,988,264

Av de i motionerna omnämnda tjugufyra fonderna skulle enligt tabellen i tretton erfordras utbyte av lånemedelskapital mot skattemedel. I fem fonder, utgöra skattemedlen så stor del, att även vid en sänkning av utlåningsräntan till 3.5 procent förräntningskravet 4.5 procent å lånemedelsandelen kan uppehållas, i en fond utgöres kapitalet enbart av skattemedel och i återstående fem fonder fanns den 30 juni 1934 ännu ej något kapital investerat.

Av tabellen framgår, att vid en sänkning till 3 1/2 procent av räntefoten å lån från de i tabellen upptagna fonderna skulle uppkomma ett årligt förräntningsunderskott av omkring 1,125,000 kronor och att i följd därav av lånemedelskapitalet i ifrågavarande fonder ett belopp av i runt tal 25 miljoner kronor skulle vid bifall till motionerna behöva ersättas av skattemedel.

Fullmäktige hava vidare — med hänsyn till att en sänkning av räntan å lån från ovannämnda fonder till 3.5 procent med största sannolikhet skulle medföra krav på enahanda nedsättning av räntan å lån från andra statens utlåningsfonder — låtit utarbета följande tabell:

Tabell, utvisande det lånemedelskapital som skulle behöva ersättas av skattemedel, om räntefoten för utlåning från nedannämnda fonder sänkes till 3.5 %.

(I motionerna I: 195—218 och II: 356—379 ej upptagna fonder.)

Utlåningsfond	Lånemedelskapital 30/6 1934	Ränta å 4 1/2 %	Investerat kapital 30/6 1934	Ränta å 3 1/2 %	För- räntnings- underskott	Lånemedelskapital att ersättas av skattemedel
Allmänna järnvägslåne- fonden	33,173,523	20 1,492,808	54 36,943,197	69 1,293,011	92 199,796	62 4,439,924
Bibanelånefonden	8,073,000	— 363,285	— 9,136,400	— 319,774	— 43,511	— 966,911
Lånefonden för tjänste mannasamhället vid Mörby	2,490,000	— 112,050	— 2,490,000	— 87,150	— 24,900	— 553,333
Statens bostadslånefond	66,862,031	87 3,008,791	48 66,862,031	87 2,340,171	12 668,620	31 14,858,229
Luftfartslånefonden	1,010,308	66 45,463	89 1,010,308	66 35,360	80 10,103	09 224,513
Lånefonden för inköp av renar	4,600	— 207	— 4,600	— 161	— 46	— 1,022
Spannmålskreditfonden	3,500,000	— 157,500	— 3,500,000	— 122,500	— 35,000	— 777,777
Rederilånefonden	22,599,856	01 1,016,993	52 22,599,856	01 790,994	96 225,998	56 5,022,190
Industrilånefonden	4,947,173	57 222,622	81 4,947,173	57 173,151	07 49,471	74 1,099,372
	142,860,493	81 6,419,722	19 147,493,567	80 5,162,274	87 1,257,447	82 27,943,273

Av de i motionerna ej omnämnda utlåningsfonder, i vilka lånemedel finnas investerade, skulle enligt tabellen i nio lånemedelskapital behöva utbytas mot skattemedel. I en fond finnes även vid en räntefot av 3.5 procent tillräckligt med skattemedel investerade.

Den sist intagna tabellen utvisar, att, om räntenedsättning till 3.5 procent komme till stånd även beträffande andra statens utlåningsfonder än de i motionerna omnämnda, ett årligt förräntningsunderskott av omkring 1,257,000 kronor skulle uppkomma och att sålunda, utöver ovan nämnda 25 miljoner kronor, ytterligare ett belopp av omkring 28 miljoner kronor lånemedelskapital skulle behöva ersättas av skattemedel.

Härav hava fullmäktige funnit framgå, att vid bibehållande av de vedertagna principerna i fråga om kapitalinvestering i statens utlåningsfonder en allmän sänkning till 3.5 procent av räntorna å lån från dessa fonder för närvarande ej kunde genomföras utan stora upppoffringar.

Motionerna om sänkning av räntan å lån från statens fjäderfånefond ingå som ett led i det i motionerna I: 195—218 och II: 356—379 framställda förslaget om sänkning av räntan å lån från sammanlagt 24 olika utlåningsfonder till 3.5 procent. Som skäl för en sådan allmän räntesänkning hava motionärerna åberopat, att vid en effektiv inlåningsränta av 4.42 procent utlåningsräntan sänkts till 4.5 procent samt att nu, när

Utskottet.

penningar stode att upplåna hos privata företag till avsevärt lägre ränta, 3—4 procent, tiden syntes vara inne för en ytterligare räntesänkning, helst det nuvarande ränteläget visade en tendens att snarare sjunka än stiga. I anledning härav vill utskottet erinra, att den effektiva medelräntan för statens upplåning, som för budgetåret 1933/1934 utgjorde 4.42 procent, icke kan beräknas för innevarande budgetår sjunka med mer än omkring en tiondels procent. Orsaken till att statens effektiva medelupplåningsränta trots nuvarande låga ränteläge sjunker så långsamt är, enligt vad fullmäktige i riksgäldskontoret i sitt yttrande över motionerna uppgivit, den, att de relativt högprocentiga lån, som riksgäldskontoret upptagit under åren 1927—1933, ej kunna konverteras till en lägre räntesats förrän tio år förflutit från respektive låns utgivningsdag, sålunda tidigast år 1937. Vid bifall till motionerna I: 195—218 och II: 356—379 skulle därför enligt fullmäktiges uppgift bliva nödvändigt dels att vid nya kapitalinvesteringar i fonderna anvisa en större del därav än för närvarande av skattemedel, dels ock att med skattemedel ersätta en del av det hittills i fonderna investerade lånemedelskapitalet. Enligt den å sid. 8 här ovan återgivna tabellen skulle vid bifall till motionerna av lånemedelskapitalet i ifrågavarande fonder ett belopp av 24,988,264 kronor 24 öre behöva ersättas av skattemedel. Emellertid skulle ett bifall till motionerna med största sannolikhet medföra krav på enahanda nedläggning av räntan även å lån från andra statens utlåningsfonder. För en allmän sänkning till 3.5 procent av räntorna å lån från såväl de i motionerna omnämnda som andra statens utlåningsfonder skulle enligt tabellerna å sid. 8 och 9 ett belopp av $(24,988,264: 24 + 27,943,273: 77 =)$ 52,931,538 kronor 1 öre lånemedelskapital behöva ersättas av skattemedel.

Ehuru utskottet delar motionärernas åsikt, att lån från ifrågavarande fonder, som tjäna samhällsnyttiga ändamål, böra vara begärliga för lånesökande, kan utskottet likväl icke tillstyrka så stora uppoffringar för genomförande av en allmän räntesänkning som de nu angivna. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla, att — även om räntan å statslånen i och för sig kan förefalla hög — lånen dock kunna vara fördelaktiga på grund av de särskilda förmåner staten erbjuder. Sålunda åtnjutes bland annat räntefrihet under två eller flera år från lyftningsdagen för lån ur flera av de i motionerna omnämnda fonderna, exempelvis gödselvårds-lånefonden, spannmålslagerhusfonden, täckdikningslånefonden och allmänna nyodlingsfonden.

På nu angivna skäl kan utskottet icke biträda motionärernas förslag om sänkning av räntan å lån från statens utlåningsfonder. Med hänsyn till att en dylik räntesänkning i och för sig är synnerligen önskvärd förutsätter utskottet emellertid, att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet följer denna fråga och att det rådande låga ränteläget så snart som möjligt utnyttjas för statens upplåning, varigenom beredes möjlighet för utlåningsrätans sänkning.

Mot Kungl. Maj:ts framställning om anslag till kapitalökning för statens fjäderfälånefond har utskottet intet att erinra.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

1) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, såsom kapitalökning för statens fjäderfälånefond anvisa för budgetåret 1935/1936 ett *reservationsanslag* av 150,000 kronor;

2) att motionerna I:206 och II:369 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Beträffande sättet för anskaffande av de till kapitalökning avsedda medlen torde statsutskottet framdeles under riksdagen avgiva förslag.

5:o) **Gödselvärdslånefonden.** Under punkt 5 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom kapitalökning för gödselvärdslånefonden anvisa för budgetåret 1935/1936 ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen I:205 av herr *Johansson, Johan, m. fl.*, och II:370 av herr *Wallén m. fl.*, vari hemställt, att riksdagen för sin del måtte besluta att å lån ur gödselvärdslånefonden skall erläggas en årlig ränta med högst 3.5 procent.

Beträffande de skäl, som återopats till stöd för motionerna, hänvisas till motionen I:195.

Över dessa motioner jämte ett flertal motioner om liknande räntesänkning beträffande andra fonder har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat yttranden av statskontoret och fullmäktige i riksgäldskontoret. I fråga om yttrandenas innehåll hänvisas till redogörelsen i punkt 4 här ovan.

Gällande bestämmelser för lånerörelsen äro intagna i kungörelsen den 11 juli 1918 (nr 576) med däri genom kungörelserna nr 186/1925, 241/1927 och 132/1931 gjorda ändringar. Statslån från fonden tilldelas hushållningssällskap för att därav utlämna lån för utförande av ändamålsenliga gödselstäder samt sådana anordningar inom vederbörande djurstallar, som betingas av en rationell gödselvärd (gödselvärdslån). Gödselvärdslån kan beviljas ägare eller brukare av åker eller annan odlad jord, oberoende av storleken av den fastighet, där arbetet är avsett att utföras, och, beträffande brukare, av brukningstidens längd samt må ej beviljas till högre belopp än 2,000 kronor och icke uppgå till mer än 75 procent av den beräknade kostnaden för anläggningen.

För lånen åtnjutes amorterings- och räntefrihet under två år från lyftningsdagen. Sedan lånet innehafts under sagda två år, skall vid utgången av vart och ett av de därpå följande tio åren dels återbetalas en tiondel av det ursprungliga lånebeloppet, dels ock gäldas ränta efter fyra procent för år å oguldet kapitalbelopp.

Kungl. Maj:ts framställning innefattar hemställan om anvisande såsom kapitalökning till fonden för budgetåret 1935/1936 av ett reservationsanslag av 300,000 kronor, avsett att jämte under budgetåret inflytande amorteringar, beräknade till 240,000 kronor, täcka lånebehovet under samma budgetår.

Motionerna åsyfta en sänkning av nu gällande ränta för lån ur fonden från 4 till 3.5 procent.

Utskottet.

Utskottet har intet att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag.

På skäl, som angivits under punkt 4 här ovan, kan utskottet icke biträda motionerna om sänkning av räntan å lån ur fonden.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

1) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, såsom kapitalökning för gödselvärdslånefondens anvisa för budgetåret 1935/1936 ett *reservationsanslag* av 300,000 kronor;

2) att motionerna I:205 och II:370 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Beträffande sättet för anskaffande av de till kapitalökning tillstyrkta medlen torde statsutskottet framdeles under riksdagen avgiva förslag.

6:o) **Statens mejerilånefond.** Enligt vad departementschefen under punkten 6 anmält erfordras — då under budgetåret 1935/1936 disponibla kapitaltillgångar å statens mejerilånefond beräknas kunna täcka under budgetåret förekommande utlåning — icke någon kapitalanvisning till fonden för budgetåret 1935/1936.

Utskottet har i detta sammanhang till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen I:195 av herr *Johansson, Johan, m. fl.* och II:356 av herr *Wallén m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta att å lån ur statens mejerilånefond skall erläggas en årlig ränta med högst 3.5 procent.

Beträffande de skäl, som återopats till stöd för motionerna, hänvisas till motionen I:195.

Över dessa motioner jämte ett flertal motioner om liknande räntesänkning beträffande andra fonder har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat yttranden av statskontoret och fullmäktige i riksgäldskontoret. I fråga om yttrandenas innehåll hänvisas till redogörelsen i punkt 4 här ovan.

Utlåningen från fonden är reglerad genom kungörelse den 12 september 1930 (nr 339) med ändringar däri genom kungörelserna nr 125/1931 och 266/1933. Lån från fonden må beviljas ekonomisk förening, som har till ändamål att driva andelsmejeri och vars flesta medlemmar äro jordbrukare, antingen för anläggande av mejeri med tillhörande inredning och

utrustning, eller för ombyggnad av mejeri eller för vidtagande i mejeri av tekniska förbättringar med avseende å inredning, maskinutrustning, vattenanskaffning, kylanordning eller dylikt. Å lyftat lånebelopp erlägges ränta efter fyra och en halv procent om året från lyftningsdagen. Lån amorteras från och med tredje året efter det kalenderår, under vilket lånet till någon del första gången lyftats, med lika belopp årligen under den tid, lantbruksstyrelsen för varje särskilt fall bestämmer under iakttagande, att amorteringstiden sättes beträffande lån för vidtagande i mejeri av tekniska förbättringar till högst 10 år och beträffande annat lån till minst 10, högst 20 år.

Motionerna åsyfta en sänkning av räntan å lån ur fonden från 4.5 till 3.5 procent.

Såsom förut berörts erfordras icke någon kapitalanvisning till fonden för nästa budgetår.

Utskottet.

Vad angår förslaget om sänkning av räntan å lån från fonden, kan utskottet på skäl, som under punkt 4 här ovan angivits, icke biträda detta.

Utskottet hemställer förty,

att motionerna I:195 och II:356 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

7:o) **Spannmålslagerhusfonden.** Under punkt 7 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom kapitalökning för spannmålslagerhusfonden anvisa för budgetåret 1935/1936 ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen I:210 av herr *Johansson, Johan, m. fl.* och II:365 av herr *Wallén m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta att å lån ur spannmålslagerhusfonden skall erläggas en årlig ränta med högst 3.5 procent.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för motionerna, hänvisas till motionen I:195.

Över dessa motioner jämte ett flertal motioner om liknande räntesänkning beträffande andra fonder har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat yttranden av statskontoret och fullmäktige i riksgäldskontoret. I fråga om yttrandenas innehåll hänvisas till redogörelsen i punkt 4 här ovan.

Gällande allmänna villkor och bestämmelser för lån från spannmåls-
lagerhusfonden äro meddelade i kungörelse den 12 september 1930 (nr 342) med däri genom kungörelserna nr 364/1932 och 263/1933 gjorda ändringar. 3 § stadgar, att ränta å lån för uppförande, inrättande, inköp eller ombyggnad av lagerhus eller av magasin för torkning av spannmål utgår först från och med fjärde året efter det kalenderår, under vilket lånet till någon del första gången lyftats, samt beräknas efter 4 ½ procent om året. Lånet amorteras från och med sjunde året efter det kalenderår, un-

der vilket lånet till någon del första gången lyftats. Amorteringen jämte ränta å oguldet lånebelopp utgöres genom en annuitet av tillhoppa 7 procent å lånets ursprungliga belopp. För lån till anskaffande av spannmålstork bestämmer Kungl. Maj:t räntefoten, och ränta å dylikt lån skall löpa från och med dagen efter den, då lånet utlämnats. Sådant lån amorteras från och med kalenderåret efter det, under vilket låntagaren bekommit lånet. Kungl. Maj:t bestämmer i varje särskilt fall den tid, högst 15 år, inom vilken lånet skall vara till fullo återbetalt, samt de grunder i övrigt, efter vilka det skall amorteras.

Kungl. Maj:ts framställning innefattar hemställan om anvisande såsom kapitalökning till fonden för budgetåret 1935/1936 av ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Departementschefen har framhållit, att intresset för ifrågavarande lån varit och alltjämt är stort samt att med hänsyn till betydelsen av att erforderliga lagerutrymmen stode till förfogande det vore angeläget, att efterfrågan på lån kunde i den utsträckning, som omständigheterna påkallade, tillgodoses.

Motionerna åsyfta en sänkning av räntan å lån ur fonden från 4.5 till 3.5 procent.

Utskottet.

Utskottet har intet att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag.

På skäl, som angivits under punkt 4 här ovan, kan utskottet icke biträda motionerna om sänkning av räntan å lån ur fonden.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

1) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, såsom kapitalökning för spannmålslagerhusfonden anvisa för budgetåret 1935/1936 ett *reservationsanslag* av 1,000,000 kronor;

2) att motionerna I:210 och II:365 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Beträffande sättet för anskaffande av de till kapitalökning tillstyrkta medlen torde statsutskottet framdeles under riksdagen avgiva förslag.

8:o) **Egnahemslånefonden.** Under punkt 9 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att *dels* medgiva, att Kungl. Maj:t må för 1936 bevilja statslån från egnahemslånefonden intill ett belopp av 20,000,000 kronor, därav 14,500,000 kronor för jordbrukslägenheter och 5,500,000 kronor för bostadslägenheter, med rätt dock för Kungl. Maj:t att, därest förhållandena skulle därtill giva anledning och i den mån så utan förfång för lånerörelsen för jordbruksändamål kan ske, för bostadslägenheter taga i anspråk större belopp än det sist angivna; *dels* såsom kapitalökning för egnahemslånefonden anvisa för budgetåret 1935/1936 ett reservationsanslag av 7,700,000 kronor; *dels ock* medgiva, att i huvudsaklig överensstämmelse

med av departementschefen angivna riktlinjer under budgetåret 1935/1936 uppskov till ett sammanlagt belopp av 1,000,000 kronor må kunna beviljas med erläggande av ränta och amortering å lån från egnahemslånefonden.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 197 av herr *Johansson, Johan, m. fl.*, och II: 378 av herr *Wallén m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta att å lån ur egnahemslånefonden skall erläggas en årlig ränta med högst 3.5 procent;

2) I: 25 av herr *Johansson, Johan Bernhard, m. fl.* och II: 59 av herr *Lindman m. fl.*, likalydande, vari hemställts, att riksdagen måtte för utlämnande av fyllnadslån till egnahemslån till härför kvalificerade sökande med *stor familj* enligt i motionerna angivna grunder för budgetåret 1935/1936 anvisa ett belopp av 600,000 kronor att utgå av lånemedel; samt

3) II: 231 av herr *Andersson* i Tungelsta, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag dels angående sådan ändring av bestämmelserna för den statsunderstödda egnahemsverksamheten att nybildning av bärkraftiga jordbruks-egnahem underlättas, dels huruvida och på vad sätt egnahemsinnehavare som oförvällat kommit i ekonomiska svårigheter må kunna beredas sådan hjälp att vederbörande kan behålla sitt egnahem.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för motionerna, hänvisas i vad angår under 1) angivna motioner till motionen I: 195 samt i vad angår under 2) och 3) angivna motioner till dessa.

Av utskottet hava i vederbörlig ordning införskaffats yttranden dels över motionerna I: 197 och II: 378 jämte ett flertal motioner om liknande räntesänkning beträffande andra fonder av statskontoret och fullmäktige i riksgäldskontoret, dels ock över motionerna I: 25, II: 59 och II: 231 av statens egnahemsstyrelse.

Gällande bestämmelser för lån från egnahemslånefonden äro intagna i kungörelsen den 8 juni 1928 (nr 217) angående allmänna grunder för den statsunderstödda egnahemsverksamheten, ändrad genom kungörelserna nr 169/1933 och 124/1934, samt i kungörelsen nämnda dag (nr 218) med reglementariska föreskrifter rörande den statsunderstödda egnahemslåne- och premielåneverksamheten, ändrad genom kungörelserna nr 249/1932 och 170/1933. (Jmf. ock kungörelserna nr 173/1933 och 126/1934 ävensom kungörelsen nr 219/1928, ändrad genom kungörelserna nr 178/1929 och 125/1934.)

Låneverksamheten bedrives sålunda, att låneförmedlare (hushållnings-sällskap, kommuner samt vissa aktiebolag och ekonomiska föreningar) ur fonden erhålla lån (egnahemsstatslån) att av dem användas för utlämnande av egnahemslån till enskilda. Egnahemsstatslånen kunna användas för utlämnande av egnahemslån för förvärv av antingen jordbrukslägenhet (jordbrukslån) eller ock bostadslägenhet (bostadslån). Med avseende å återbetalningen delas statslånen i en amorteringsdel och en stående del.

vilken sistnämnda del i regel icke kan av staten uppsägas, förrän amorteringsdelen tillfullo gulddits. Skyldigheten att verkställa amortering å lånen inträder först vissa år efter lånens utlämnande. Låneförmedlarna ansvara gentemot staten för lånens förräntning och återbetalning. Egnahemslåntagares skyldigheter gentemot låneförmedlare äro av samma innebörd som låneförmedlares gentemot staten.

Beträffande egnahemslåneräntans storlek och lånens återbetalning gälla olika regler för 1905—1919 års lån, å ena, samt senare lån, å andra sidan. Lån, som beviljats för år 1919 eller tidigare, förräntas och återbetalas sålunda:

Räntan utgör 3,6 procent. Lånet delas i två lika delar, en amorteringsdel och en stående del. Återbetalningsskyldigheten beträffande amorteringsdelen inträder med fjärde året efter utgången av det kalenderår, under vilket lånet från statskontoret utbekommit, och fullgöres å lån för jordbrukslägenheter med en annuitet av 6 procent och å lån för bostadslägenheter med en annuitet av 7 procent. Lånets stående del skall vara återbetald inom fem år från det sista inbetalningen å amorteringsdelen bort fullgöras.

För 1920 och senare års lån fastställdes vid 1934 års riksdag följande — beträffande 1920—1934 års lån dock endast efter frivillig övergång tillämpliga — grunder för förräntning och återbetalning:

Lånet delas i en amorteringsdel, utgörande $\frac{2}{5}$ av utbekommet lånebelopp, och en stående del, utgörande $\frac{3}{5}$ av samma belopp. Å amorteringsdelen erlägges, intill dess densamma blivit till fullo gulden, vid statslån, som utlämnats till beredande av egnahemslån för jordbrukslägenheter, en annuitet av fem och sex tiondels procent, och vid statslån, som utlämnats till beredande av egnahemslån för bostadslägenheter, en annuitet av sex och en halv procent. Därvid räknas såsom ränta i förra fallet tre och sex tiondels procent och i senare fallet fyra procent, allt å oguldet kapitalbelopp av amorteringsdelen. Amorteringsskyldigheten inträder, då fråga är om statslån, som utlämnats till beredande av egnahemslån för jordbrukslägenheter, med sjätte året efter utgången av det kalenderår, för vilket lånet beviljats, samt, då fråga är om statslån, som utlämnats till beredande av egnahemslån för bostadslägenheter, med fjärde året efter utgången av det kalenderår, för vilket lånet beviljats. Intill dess kapitalavbetalningen börjar, erlägges å statslånets hela belopp endast ränta efter tre och sex tiondels procent om året vid statslån, som utlämnats till beredande av egnahemslån för jordbrukslägenheter, och efter fyra procent om året vid statslån, som utlämnats till beredande av egnahemslån för bostadslägenheter. Därefter erlägges, jämte annuiteten å amorteringsdelen, ränta å statslånets stående del, intill dess jämväl denna lånedel till fullo inbetalts, efter fyra procent om året vid statslån, som utlämnats till beredande av egnahemslån för jordbrukslägenheter, och efter fyra och en halv procent om året vid statslån, som utlämnats till beredande av egnahemslån för bostadslägenheter.

Årsutlåningen från fonden har för ett vart av kalenderåren 1929—1935 bestämts till 20,000,000 kronor, varav 14,500,000 kronor för jordbrukslägenheter och 5,500,000 kronor för bostadslägenheter. Beträffande fördelnin-

gen de båda ändamålen emellan har vid bestämmande av utlåningsbeloppet för åren 1932—1935 medgivits, att, därest förhållandena skulle därtill giva anledning, större andel av årsutlåningsbeloppet än den nyss angivna finge tagas i anspråk för bostadsändamål, i den mån så kunde ske utan förfång för lånerörelsen för jordbruksändamål. Såsom kapitalökning till egnahemslånefonden för budgetåret 1934/1935, avseende utlåningen under 1935, anvisade riksdagen 10,000,000 kronor.

I anledning av proposition (nr 140) medgav 1933 års riksdag (skr. nr 149), att under budgetåret 1933/1934 uppskov med erläggande av ränta och amortering å lån från egnahemslånefonden finge beviljas till ett sammanlagt belopp av 2,000,000 kronor. Kungörelse i ämnet utfärdades den 21 april 1933 (nr 173). Jämväl för innevarande budgetår har riksdagen (skr. nr 120/1934) givit sitt samtycke till beviljande av uppskov till enahanda belopp som för budgetåret 1933/1934. Enligt kungörelse den 4 maj 1934 (nr 126) angående beviljande under budgetåret 1934/1935 av uppskov i vissa fall med erläggande av ränta och amortering å lån från egnahemslånefonden kan sådant uppskov omfatta ej mindre ränta och amortering för år 1934 än även till betalning förfallna, ej guldna räntor och amorteringar för tid dessförinnan, i senare fallet intill så stort belopp, att detta — tillhoppa med sådant belopp, med vars erläggande på grund av tidigare medgivande uppskov åtnjutes — motsvarar tolv procent av det belopp, varmed lånet utgått.

Kungl. Maj:ts framställning innefattar förslag dels att årsutlåningen från fonden skulle för 1936 fastställas till samma belopp som för ett vart av kalenderåren 1929—1935, dels att för möjliggörande härav fonden skulle tillföras ett kapitalökningsanslag av 7,700,000 kronor, dels ock att, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna riktlinjer, uppskov med ränta och amortering å lån från fonden skulle under budgetåret 1935/1936 kunna medgivas till ett sammanlagt belopp av 1,000,000 kronor mot för ett vart av budgetåren 1933/1934 och 1934/1935 2,000,000 kronor.

Departementschefen har beträffande förslaget i sistnämnda avseende anfört:

»Den under de två senaste åren tillämpade uppskovsanordningen är av tillfällig karaktär och bör naturligtvis icke bibehållas längre än omständigheterna nödvändigtvis kräva. Fortfarande torde det ekonomiska läget emellertid vara sådant, att ett fullständigt upphörande under nästa budgetår med uppskovsbeviljandet skulle komma att ställa ett stort antal egnahemslånetagare i en bekymmersam situation. Emellertid anser jag, att en begränsning kan och bör vidtagas i avseende å det belopp, intill vilket uppskov får beviljas. Jag tillstyrker, att sagda belopp i överensstämmelse med vad egnahemsstyrelsen föreslagit bestämmes till 1,000,000 kronor. Under innevarande budgetår gällande uppskovsbestämmelser synas i övrigt böra under budgetåret 1935/1936 tillämpas i huvudsak oförändrade. Med hänsyn till att 1934 års riksdag beslutat viss sänkning av räntesatserna för stående delar av egnahemslån torde dock en motsva-

rande nedsättning böra ske jämväl i avseende å räntesatserna för uppskovsbeloppen, å vilka ränta sålunda bör erläggas eiter fyra procent vid egnahemslån för jordbrukslägenheter och efter fyra och en halv procent vid egnahemslån för bostadslägenheter. Enligt gällande grunder kan uppskovet omfatta ränta och amortering för 1934 ävensom restantier till ett belopp, motsvarande, jämte tidigare erhållet uppskovsbelopp, högst 12 procent av egnahemslånets ursprungliga belopp. Under nästkommande budgetår torde uppskovet böra omfatta dels ränta och amortering för år 1935 dels ock restantier i nyss nämnda omfattning.»

Beträffande det i *motionerna I:197 och II:378* framställda förslaget om sänkning av räntan å lån ur fonden till 3.5 procent samt de över dessa motioner avgivna yttrandena av statskontoret och fullmäktige i riksgäldskontoret tillåter sig utskottet att hänvisa till redogörelsen under punkt 4 här ovan.

Vidkommande *motionerna I: 25, II: 59 och II: 231*, av vilka de båda förstnämnda avse anslag till fyllnadslån till egnahemslån åt härför kvalificerad sökande med stor familj och den sistnämnda åsyftar utredning angående vissa åtgärder till främjande av egnahemsverksamheten, har statens egnahemsstyrelse i sitt inledningsvis berörda yttrande anfört:

»De för egnahemslånerörelsen gällande bestämmelserna förutsätta som regel, att vederbörande låntagare själv kan bidra med visst kapital för lägenhetens förvärvande, eventuella bebyggande och färdigställande samt jordbruksdriftens igångsättande. Egnahemslån för jordbrukslägenhet får sålunda ej överstiga $\frac{5}{100}$ av fastighetens belåningsvärde, vilket belåningsvärde ofta ur säkerhetssynpunkt av vissa egnahemslåneförmedlare sättes lägre än den verkliga kostnaden. Lånesökanden bör alltså förfoga över ett kapital motsvarande minst $\frac{1}{100}$ av belåningsvärdet jämte vad som åtgår för uppsättande av levande och döda inventarier. Särskilt då fråga är om något större, bärkraftiga jordbruk, varav en familj skall erhålla full försörjning, representerar det egna kapitalet ett ganska väsentligt belopp. I ännu högre grad är detta förhållandet vid nybildning av jordbruk å obebyggd jord, särskilt i södra och mellersta Sveriges egentliga jordbruksbygder, där å fastigheten belöper förutom det relativt höga jordpriset, den i regel dryga och betungande nybyggnadskostnaden, varjämte dylika på intensiv jordbruksdrift inriktade jordbruk kräva ett ganska betydande kapital för anskaffande av kreatur och redskap. Visserligen äro premielånen ägnade att i någon mån minska kostnadssumman, men i allt fall kräva egnahemsföretag av nu nämnt slag en avsevärd egen insats av företagaren. Vid lånerörelsens praktiska utövande ägnas också stor uppmärksamhet åt frågan om sökandens egna tillgångar, och ansökningar om egnahemslån avslås i regel, då den sökande icke anses äga erforderliga egna tillgångar. I vissa fall hava dock försök gjorts att på egnahemslånevägen söka bereda så gott som helt medlösa personer egna jordbruk. Då i dylika fall frånvaron av eget kapital ofta nödvändiggjort för sökanden att på ogynnsamma villkor ikläda sig skulder utöver egnahemslånet, har företaget understundom föranlett besvikelser för både låntagaren och låneförmedlaren. Å andra sidan saknas ingalunda exempel på, att även helt obemedlade personer kunnat lyckligt ge-

nomföra egnahemsföretaget tack vare stor sparsamhet, arbetsamhet och ekonomisk omtanke från såväl låntagarens som hans hustrus sida.

Genom förevarande riksdagsmotioner I: 25 och II: 59 har nu det kravet vunnit aktualitet, att åtgärder från statens sida borde vidtagas för att möjliggöra förvärv av eget jordbruk för arbetare på landet såsom torpare, stutare och med dem likställda, vilka på grund av stor försörjningsplikt icke kunnat hopspara det kapital, som erfordras för erhållande av egnahemslån. Det har därvid framhållits att för personer med lantarbetarnas begränsade inkomster ställer det sig, om barnskaran är stor, ofta mycket svårt för att icke säga omöjligt att inom rimlig tid hopspara det kapital, som behöves för förvärvande av jordbruksegnahem.

För egen del vill egnahemsstyrelsen understryka behovet av en anordning i den riktning motionärerna föreslagit. Vad särskilt angår lantarbetarna, torde dessa intaga en i ekonomiskt hänseende i viss mån eftersatt ställning. I många fall torde det för närvarande ej kunna påräknas, att en lantarbetare, som kanske tidigt bildat familj, förmår höja sig till en mera oberoende och förbättrad ställning för sig och familjen. Det synes sålunda vara en angelägenhet av vikt att för berörda arbetarkategorier söka bereda ökade möjligheter till förvärv av egna jordbruk och därmed försätta dem i socialt och ekonomiskt gynnsammare livsvillkor. Att åtgärder i detta syfte äro ägnade att främja en positiv politik i landets befolkningsfråga, torde vara otvivelaktigt.

Medan styrelsen sålunda är ense med motionärerna i vad angår det i motionerna uttalade syftet, vill styrelsen i fråga om sättet för detta syftemåls ernående göra vissa erinringar.

Den av motionärerna föreslagna formen för en hjälpanordning i nu ifrågavarande avseende, nämligen fyllnadslån å $\frac{1}{6}$ av lägenhetens värde, kan fylla avsett behov endast i sådana fall, där låneförmedlaren beviljar egnahemslån till högsta möjliga belopp eller $\frac{5}{6}$ av lånevärdet. Erfarenheten i lånerörelsen har ådagalagt, att låneförmedlarna, som gentemot staten svara för lånens återbetalning, ur säkerhetssynpunkt merendels hålla egnahemslånen på en lägre nivå än $\frac{5}{6}$ av verkliga värdet, i allt fall är en försiktig lånepolitik förefintlig hos vissa låneförmedlare. Härtill kommer, att å lägenheter med skogsvärde utöver husbehov skogens värde i regel icke medräknas vid egnahemslånets tillmätande. Från denna utgångspunkt vill egnahemsstyrelsen ifrågasätta, huruvida den i motionerna föreslagna låneformen såsom ovillkorligen begränsad till $\frac{1}{6}$ av lånevärdet är den mest lämpliga. Det torde enligt styrelsens mening böra övervägas, huruvida icke någon form av räntefria lån utan angivna begränsning bättre lämpar sig för ändamålet genom den möjlighet, som öppnas för en smidigare tillämpning.

Behovet av en smidigare tillämpning framträder enligt styrelsens mening jämväl av annan anledning. En särskild hjälp från statens sida torde nämligen vara önskvärd och erforderlig även i sådana fall, där en innehavare av egnahemslån med stor familj på grund av stor försörjningsplikt befinner sig i ekonomiska svårigheter. Här är det visserligen ej fråga om hjälp till erhållande av eget jordbruk utan nödvändig hjälp till behållande av ett sådant. Styrelsen anser, att man i *förebyggande syfte* i särskilda fall borde kunna lämna det avsedda understödet åt nu åsyftade personer, vilka eljest kunna befaras komma att snart tillhöra den kategori av jordlösa arbetare, vilka enligt förevarande motioner äro avsedda att erhålla hjälp. I nu åsyftade fall lämpar sig givetvis

icke en låneform, som förutsätter, att egnahemslån utgått med högsta möjliga belopp eller $\frac{5}{6}$ av lånevärdet.

I detta sammanhang torde lämpligen till behandling böra upptagas de frågor, som berörts i den av herr Andersson i Tungelsta väckta, till egnahemsstyrelsen för yttrande remitterade motionen II:231 angående vissa åtgärder till främjande av egnahemsverksamheten.

I förevarande motion framhålles, att för en egnahemslåntagare, som från grunden nybygger ett jordbruksegnahem, bliva byggnadskostnaderna så höga, att en låntagare, som startar med små tillgångar, betungas av allt för stora utgifter, innan vederbörandes ekonomiska ställning hunnit bliva stabiliserad. Motionären anser, att i dylika fall förmånligare ränte- och amorteringsvillkor borde medgivas t. ex. under de första tio åren.

Vidare uttalas i motionen att, då den under de senaste två åren tillämpade uppskovsanordningen vore av tillfällig karaktär, hjälp i annan form borde beredas en arbetsam och skötsam egnahemsinnehavare, som utan eget förvållande kommit i ekonomiska svårigheter.

Motionen utmynnar i hemställan om utredning och förslag dels angående sådan ändring av bestämmelserna för den statsunderstödda egnahemsverksamheten, att nybildning av bärkraftiga jordbruk underlättas, dels huruvida och på vad sätt egnahemsinnehavare, som oförvållat kommit i ekonomiska svårigheter, må kunna beredas sådan hjälp, att vederbörande kan behålla sitt egnahem.

Egnahemsstyrelsen finner i likhet med motionären förevarande spörsmål förtjänta att göras till föremål för utredning. Därvid torde lämpligen böra undersökas, huruvida icke en sådan hjälpanordning kan utfinnas, att den kan tagas i anspråk för såväl de behov, förevarande motion påvisar, som det ändamål, de i motionerna I:25 och II:59 föreslagna fyllnadslånen vilja tillgodose.»

Egnahemsstyrelsen har tillstyrkt, att ovan berörda i motionerna I:25, II:59 och II:231 framförda frågor upptoges till utredning i ett sammanhang. Vidare har egnahemsstyrelsen beträffande den i motionen II:231 utan något direkt yrkande berörda frågan rörande önskemålet av åtgärder för åstadkommande av en förbättrad jordanskaffning under ökad kontroll från det allmännas sida anfört:

»Utan att i detta sammanhang närmare ingå på denna fråga vill egnahemsstyrelsen uttala, att mera målmedvetna strävanden att föra lämplig och billig jord i marknaden torde vara erforderliga, därest nybildning av jordbruksegnahem skall komma till stånd i större omfattning än hittills. Egnahemsstyrelsen vill för sin del sålunda framhålla önskvärdheten av, att jordanskaffningsfrågan göres till föremål för särskild utredning.»

Utskottet.

Utskottet har intet att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag om årsutlåningens fastställande till samma belopp som under föregående år och om anvisande av 7,700,000 kronor såsom kapitalökning för fonden samt om uppskov med ränta och amortering å lån från fonden under nästa budgetår.

I anledning av motionerna I:197 och II:378 om sänkning av räntan å lån från fonden till 3.5 procent vill utskottet framhålla, att räntan år 1934

sänkts till 3.6 à 4 procent för jordbrukslån och 4 à 4.5 procent för bostadslån. Med hänvisning härtill och till vad som anförts under punkt 4 här ovan avstyrker utskottet dessa motioner.

Vidkommande det i motionerna I:25 och II:59 framförda förslaget om anvisande av 600,000 kronor för utlämnande av fyllnadslån till härför kvalificerade egnahemslåntagare med stor familj må erinras, att ett anslag av denna art icke lämpligen torde kunna, såsom motionärerna tänkt sig, utgå av lånemedel. Vissa anmärkningar mot utformningen av motionärernas förslag hava även anförts i statens egnahemsstyrelses här ovan återgivna yttrande över motionerna. Utskottet kan därför icke tillstyrka, att anslag för ändamålet beviljas för nästa budgetår. Syftet med motionerna — att möjliggöra förvärv av eget jordbruk för skötsamma lantarbetare och med dem likställda, vilka på grund av stor försörjningsplikt icke kunnat hopspara nödigt kapital för erhållande av egnahemslån — är emellertid enligt utskottets åsikt behjärtansvärt. Detsamma gäller de i motionen II:231 uttalade önskemålen om underlättande av bärkraftiga jordbruksegnahems nybildning och om hjälp till behållande av egnahem åt sådana egnahemsinnehavare, som oförvällat kommit i ekonomiska svårigheter. På grund härav tillstyrker utskottet, att nu berörda frågor, på sätt egnahemsstyrelsen förordat, upptagas till utredning i ett sammanhang. Utskottet delar jämväl egnahemsstyrelsens åsikt, att jordanskaffningsfrågan bör göras till föremål för särskild utredning.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

I) att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag

1) medgiva, att Kungl. Maj:t må för 1936 bevilja statslån från egnahemslånefonden intill ett belopp av 20,000,000 kronor, därav 14,500,000 kronor för jordbrukslägenheter och 5,500,000 kronor för bostadslägenheter, med rätt dock för Kungl. Maj:t att, därest förhållandena skulle därtill giva anledning och i den mån så utan förfång för lånerörelsen för jordbruksändamål kan ske, för bostadslägenheter taga i anspråk större belopp än det sist angivna,

2) såsom kapitalökning för egnahemslånefonden anvisa för budgetåret 1935/1936 ett *reservationsanslag* av 7,700,000 kronor,

3) medgiva, att i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna riktlinjer under budgetåret 1935/1936 uppskov till ett sammanlagt belopp av 1,000,000 kronor må kunna beviljas med erläggande

av ränta och amortering å lån från egnahemslånefonden;

II) att motionerna I:197 och II:378 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

III) att riksdagen må i anledning av motionerna I:25, II:59 och II:231 i skrivelse till Kungl. Maj:t an hålla, att Kungl. Maj:t ville, med beaktande av vad utskottet här ovan anfört, föranstalta om utredning rörande de i motionerna berörda frågorna samt vidtaga de åtgärder, vartill utredningen må föranleda.

Beträffande sättet för anskaffande av de till kapitalökning avsedda medlen, torde statsutskottet framdeles under riksdagen avgiva förslag.

9:o) **Jordförmedlingsfonden.** Under punkt 10 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, *dels* att av jordförmedlingsfondens kapitalbehållning må under 1936 till jordanskaffningslån åt hushållningssällskap av statens egnahemsstyrelse disponeras tillhopa högst så stort belopp, att vad som utestår i beviljade jordanskaffningslån icke vid något tillfälle under sagda år må överstiga 1,500,000 kronor;

dels ock att den del av jordförmedlingsfondens för ny utlåning disponibla kapitaltillgång, som ej anvisas såsom jordanskaffningslån, må under 1936 av Kungl. Maj:t användas för utlämnande av förlagslån åt kommuner, aktiebolag och föreningar.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen I:201 av herr *Johansson, Johan, m. fl.* och II:374 av herr *Wallén m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta att å lån ur jordförmedlingslånefonden skall erläggas en årlig ränta med högst 3.5 procent.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för motionerna, hänvisas till motionen I:195.

Över dessa motioner jämte ett flertal motioner om liknande räntesänkning beträffande andra fonder har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat yttranden av statskontoret och fullmäktige i riksgäldskontoret. I fråga om yttrandenas innehåll hänvisas till redogörelsen i punkt 4 här ovan.

De närmare bestämmelser, vilka reglera utlåningen från fonden, återfinnas *dels* i kungörelsen den 8 juni 1928 (nr 217) angående allmänna grunder för den statsunderstödda egnahemsverksamheten, ändrad genom kungörelserna nr 169/1933 och 124/1934, *dels* i kungörelsen den 8 juni 1928 (nr 219) med reglementariska föreskrifter rörande den statsunderstödda jordförmedlings- och jordanskaffningsverksamheten, ändrad genom kungörelserna nr 178/1929 och 125/1934, *dels ock* i kungörelsen den 14 juni 1933

(nr 331) angående statsunderstödd arbetarsmåbruksverksamhet, ändrad genom kungörelsen nr 234/1934. Den statsunderstödda arbetarsmåbruksverksamheten, som förut begränsats till Norrland och vissa delar av Dalarna och Värmland, har genom kungörelsen nr 234/1934 utsträckts att omfatta rikets samtliga landskommuner.

Jämlikt kungörelsen nr 217/1928 må statslån från jordförmedlingsfonden utlämnas *dels* såsom jordanskaffningslån åt hushållningssällskap för användande, under vissa villkor, till inköp av viss fastighet, lämplig att helt eller delvis användas för bildande av egna hem, huvudsakligen för jordbruksändamål, samt till bestridande av de för fastighetens exploatering i dylikt syfte förenade kostnader, *dels ock* såsom förlagslån åt i samma kungörelse omförmälda låneförmedlande aktiebolag och föreningar för användande såsom rörelsekapital vid inköp och exploatering av fastighet av nyss nämnd art. Enligt kungörelsen nr 331/1933 äger Kungl. Maj:t jämväl tilldela kommun förlagslån till främjande av sådan jordförmedlings- och jordanskaffningsverksamhet, som omförmäles i kungörelsen. Å lån från jordförmedlingsfonden erlägges ränta efter fyra procent om året.

Vad beträffar storleken av de belopp, som under 1935 få användas för de ovannämnda båda lånetyperna, må erinras, att 1934 års riksdag medgav, *dels* att statens egnahemsstyrelse finge av jordförmedlingsfondens kapitalbehållning till jordanskaffningslån disponera under 1935 tillhoppa högst så stort belopp, att vad som utestode i beviljade jordanskaffningslån icke vid något tillfälle under sagda år överstege 1,500,000 kronor, *dels ock* att den del av jordförmedlingsfondens till ny utlåning disponibla kapitaltillgång, som ej anvisades såsom jordanskaffningslån, finge av Kungl. Maj:t under 1935 användas för utlämnande av förlagslån åt kommuner, aktiebolag och föreningar.

Med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 267 anvisade vidare 1934 års riksdag (R. skr. nr 341) för budgetåret 1934/1935 såsom kapitalökning för jordförmedlingsfonden ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Kungl. Maj:ts framställning avser, att ett motsvarande medgivande, som på sätt ovan nämnts lämnats Kungl. Maj:t för 1935, skall lämnas jämväl beträffande 1936. Någon kapitalökning till fonden för nästa budgetår har icke ansetts erforderlig.

Motionerna åsyfta en sänkning av räntan å lån ur fonden från 4 till 3,5 procent.

Utskottet har intet att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag.

På skäl, som angivits under punkt 4 här ovan, kan utskottet icke biträda motionerna om sänkning av räntan å lån ur fonden.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

I) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, medgiva

1) att av jordförmedlingsfondens kapitalbehållning må under 1936 till jordanskaffningslån åt hushållningssällskap av statens egnahemsstyrelse disponeras tillhopa högst så stort belopp, att vad som utestår i beviljade jordanskaffningslån icke vid något tillfälle under sagda år må överstiga 1,500,000 kronor,

2) att den del av jordförmedlingsfondens för ny utlåning disponibla kapitaltillgång, som ej anvisas såsom jordanskaffningslån, må under 1936 av Kungl. Maj:t användas för utlämnande av förlagslån åt kommuner, aktiebolag och föreningar;

II) att motionerna I:201 och II:374 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

10:o) **Arbetarsmåbrukslånefonden.** Vid 1933 års riksdag (prop. nr 181; R. skr. nr 280) beslöts inrättande av arbetarsmåbrukslånefonden, från vilken fond lån skulle utlämnas i ändamål att giva skogsarbetare eller därmed likställd arbetare tillfälle att förvärva mindre lägenhet, ägnad att bereda innehavaren utkomst genom jordbruk, drivet vid sidan av annan verksamhet. Verksamhetens tillämpningsområde begränsades till Norrland samt norra delarna av Dalarna och Värmland med möjlighet för Kungl. Maj:t att i särskilda fall utsträcka verksamheten till andra delar av riket. I anslutning till riksdagens beslut utfärdades kungörelse den 14 juni 1933 (nr 331) angående statsunderstödd arbetarsmåbruksverksamhet. Sedan genom beslut av 1934 års riksdag låneverksamheten utsträckts att omfatta hela landet, har härav föranledd ändring i sagda kungörelse verkställts genom kungörelse den 7 juni 1934 (nr 234).

Såsom kapital för arbetarsmåbrukslånefonden anvisade 1933 års riksdag för budgetåret 1933/1934 ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor. Å tilläggsstat till riksstaten för samma budgetår anvisade 1934 års riksdag såsom kapitalökning för fonden ytterligare ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor. För kalenderåret 1935 har 1934 års riksdag medgivit Kungl. Maj:t att bevilja statslån från arbetarsmåbrukslånefonden intill ett belopp av 8,000,000 kronor. I samband härmed har riksdagen såsom kapitalökning för fonden för budgetåret 1934/1935 anvisat ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

Kungl. Maj:ts framställning under punkten 13 innefattar hemställan om medgivande att, med hänsyn till den stora efterfrågan å ifrågavarande lån, årsutlåningsbeloppet för 1936 höjes med 2,000,000 kronor till 10,000,000 kronor samt att för tillgodoseende av en utlåning till angivna belopp fonden anvisas kapitalökning med 5,000,000 kronor.

Utskottet har icke något att erinra mot framställningen och hemställer förty,

att riksdagen må

1) medgiva, att Kungl. Maj:t må för år 1936 bevilja statslån från arbetarsmåbrukslånefonden intill ett belopp av 10,000,000 kronor,

2) såsom kapitalökning för arbetarsmåbrukslånefonden anvisa för budgetåret 1935/1936 ett *reservationsanslag* av 5,000,000 kronor.

Beträffande sättet för anskaffande av de till kapitalökning avsedda medlen torde statsutskottet framdeles under riksdagen avgiva förslag.

11:o) **Täckdikningslånefonden.** Under punkt 15 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom kapitalökning för täckdikningslånefonden för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av 980,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen I:202 av herr *Johansson, Johan, m. fl.* och II:373 av herr *Wallén m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta att å lån ur täckdikningslånefonden skall erläggas en årlig ränta med högst 3.5 procent.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för motionerna, hänvisas till motionen I:195.

Över dessa motioner jämte ett flertal motioner om liknande räntesänkning beträffande andra fonder har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat yttranden av statskontoret och fullmäktige i riksgäldskontoret. I fråga om yttrandenas innehåll hänvisas till redogörelsen i punkt 4 här ovan.

Täckdikningslånefonden är avsedd för beredande av lån till täckdikningsföretag. Lånen utlämnas till hushållningssällskap såsom låneförmedlare. Gällande villkor för lån ur fonden äro meddelade i kungörelsen den 22 juni 1920 (nr 332) med däri genom kungörelserna nr 358/1921, 239/1922, 84/1930 och 306/1933 gjorda ändringar. Genom kungörelsen den 28 juli 1932 (nr 375) hava vidare meddelats bestämmelser om viss amorteringsfrihet beträffande lån från täckdikningslånefonden. Lån från fonden må under tre år från lyftningsdagen innehavas räntefritt och utan amortering. Därefter skall vid utgången av vart och ett av de därpå följande tolv åren dels återbetalas en tolfedel av det ursprungliga lånebeloppet, dels ock gäldas ränta efter 4 procent för år å oguldet kapitalbelopp.

Jämlikt beslut av 1920 års riksdag (R. skr. nr 346) får ur ifrågavarande fond beviljas lån intill ett belopp av 2,000,000 kronor årligen. Riksdagen har senast för budgetåret 1931/1932 anvisat ett anslag av 550,000 kronor såsom kapitalökning för fonden.

Kungl. Maj:ts framställning innefattar hemställan att för tillgodoseende

av ett lånebehov för 1935 av oförändrat 2,000,000 kronor fonden skulle tillföras ett kapitalökningsanslag för nästa budgetår av 980,000 kronor.

Motionerna åsyfta en sänkning av räntan å lån ur fonden från 4 till 3.5 procent.

Utskottet.

Utskottet har intet att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag.

På skäl, som angivits under punkt 4 här ovan, kan utskottet icke biträda motionerna om sänkning av räntan å lån ur fonden.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

1) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, såsom kapitalökning för täckdiktningsslånefonden anvisa för budgetåret 1935/1936 ett *reservationsanslag* av 980,000 kronor;

2) att motionerna I:202 och II:373 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Beträffande sättet för anskaffande av de till kapitalökning tillstyrkta medlen torde statsutskottet framdeles under riksdagen avgiva förslag.

12:o) **Vedeldningslånefonden.** Vid 1934 års riksdag (prop. nr 163; R. skr. nr 241) beslöts inrättande av en lånefond, benämnd vedeldningslånefonden, som skulle förvaltas av statskontoret och varifrån lån finge, i mån av tillgång, utlämnas till landsting, kommuner och enskilda för främjande av utbyte av kokspannor mot vedpannor eller inmontering av förugnar vid förefintliga värmeanläggningar ävensom för installation av vedpannor i stället för kokspannor vid nya värmeanläggningar. Såsom kapital för fonden anvisades för budgetåret 1934/1935 ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1934 utfärdat kungörelse (nr 433) angående allmänna villkor och bestämmelser för lån från vedeldningslånefonden.

Med hänsyn till att nämnda reservationsanslag torde vara tillfyllest såsom kapital för fonden även under budgetåret 1935/1936 har anvisande av ytterligare anslag till fonden för sagda budgetår icke äskats, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

omförmåla.

Stockholm den 29 mars 1935.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, August Nilsson, Carl Eriksson, Gabrielsson, Tjällgren, von Stockenström, Fritiof Gustafson* och *Jacob Hansson*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Olsson* i Rödningsberg, *Gustafson* i Kasenberg, *Liedberg, Andersson* i Tungelsta, *Pettersson* i Rosta, *Karlsson* i Munkedal och *Osberg*.